

เทศน์เช้า วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันสำคัญทางศาสนา วันนี้เป็นวันมาฆบูชา เป็นวันสำคัญของศาสนา เป็นวันประกาศผลของศาสนาใน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้วเอหิภิกขุ..บวชเอง บวชเอง ๑,๒๕๐ องค์ แล้วพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์มาประชุมกับพระพุทธเจ้าโดยที่ไม่ได้นัดหมาย

ถ้าลูกของเรา เป็นลูกของเราประสบความสำเร็จกลับมา ไปทำงานสำเร็จกลับมา เราจะดีใจมาก จะภูมิใจมาก เราจะมีความสุขมาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดองใจ เอหิภิกขุคือบวชด้วยมือใจ มือนี่บวชด้วยตัวเองแล้วสำเร็จมา สำเร็จเป็นพระอรหันต์ เห็นใหม่ สำเร็จเป็นพระอรหันต์คือทำลายวัฏจักร สำเร็จ เห็นใหม่ ถ้าเป็นจักรพรรดิ จะมีอำนาจทางโลก จะปกครองทางโลก แต่นี้มีอำนาจทางธรรม ปกครองวัฏจักรใน เป็นพระอรหันต์ทั้งหมด ๑,๒๕๐ องค์ เห็นใหม่ นี่เป็นผลงานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่วันสำคัญทางศาสนา

ศาสนานี้สำคัญมาก ถ้าไม่มีศาสนาพุทธกล่อมเกลาคใจของประชาชนชาวพุทธเรา ประชาชนชาวพุทธเราจะมีทุกข์ในหัวใจ โลกจะเจริญขนาดไหน จะมีคุณสมบัติ จะมีสมบัติมั่งมีศรีสุขขนาดไหน มีแต่ความทุกข์นะ เรื่องของโลกเขา เขาหาปัจจัยเครื่องอาศัยกันนะมีแต่ความทุกข์

ศาสนาเป็นเครื่องอาหารของใจ ถ้าใจ เห็นใหม่ ศาสนามีความสำคัญมาก แล้วมีความสำคัญในเรื่องของศาสนา เราถึงเวลาทำบุญ เรื่องมาฆบูชา เห็นใหม่ ถ้าศาสนาสำคัญมาก แล้วเราเป็นใคร เรามีความสำคัญไหม ถ้าเราไม่มีความสำคัญ คุณิ คุณศาสนาเจริญอยู่แล้ว เห็นใหม่ เรามาทำบุญกุศลกัน แล้วที่คนเขาไม่สนใจกัน เขาว่าศาสนาก็เรื่องของศาสนานี้ ฉะนั้นจะหาอยู่หากินของฉันทัน เห็นใหม่ มันก็เหมือนหญ้า เหมือนกับวัชพืชที่มันไม่มีประโยชน์ เห็นใหม่ มันเป็นประโยชน์กับใคร เราจะทำตัวเราเองให้เป็นแค่วัชพืชเท่านั้นหรือ?

ถ้าตัวเรามีความสำคัญ เห็นใหม่ ถ้าศาสนาสำคัญ ศาสนาเข้าไปสถิตในหัวใจของใคร คนนั้นจะมีความสำคัญขึ้นมา ถ้าตัวเรามีความสำคัญขึ้นมา เราจะมีคุณค่าขึ้นมา เห็นใหม่ ตัวศาสนาด้วยหัวใจเราขึ้นมา ตัวศาสนาเป็นขกมมนุษย์ขึ้นมาให้เป็นมนุษย์ที่ประเสริฐ

ถ้ามนุษย์ที่ประเสริฐ ประเสริฐที่ไหน ประเสริฐที่มีน้ำใจ ประเสริฐที่หัวใจกว้างขวาง หัวใจเพื่อแผ่กับสัตว์โลก เห็นใหม่ เรามีอยู่มีกินของเรา เราก็เจือจานเขาถ้าเป็นธรรมนะ ถ้าไม่เป็นธรรมนะ มีแต่การเอารัดเอาเปรียบกัน

ความสำคัญของศาสนา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นแก้วสารพัดนึก ถ้าเรานึกขึ้นมาในหัวใจของเราได้ เรานึกขึ้นมาไม่ได้เราถึงเป็นคนทุกข์คนยาก คนจนใจ เราเป็นคนจนในหัวใจ นึกถึงพระพุทธเจ้าก็นึกไม่ออก นึกถึงพระธรรมก็นึกไม่รู้จัก นึกถึงพระสงฆ์ยังรับไม่ได้เลย เพราะพระสงฆ์ประพฤติปฏิบัติตัวไม่สมกับความปรารถนาของเรา เห็นใหม่ นึกถึงพระสงฆ์ พระสงฆ์ก็ลูกชาวบ้าน พระสงฆ์ก็ไม่มี ความหมาย พระสงฆ์นี้ไม่มีประโยชน์อะไรเลย

แต่พระสงฆ์เป็นสังฆะ สังฆะที่เอาหัวใจของตัวเองเอาไว้ได้ในอำนาจของตัวเองก่อน เห็นใหม่ พระสงฆ์ถึงเป็นผู้สื่อศาสนา ตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานมาจนปัจจุบันนี้ ๒,๕๐๐ กว่าปีไม่ขาดพระสงฆ์เลย ถ้าขาดพระสงฆ์ ศาสนานี้ขาดจากพระสงฆ์ ไม่มีการจตุตถกรรมคือบวชขึ้นมาเป็นพระสงฆ์ไม่ได้

พระสงฆ์เป็นผู้สืบทอดศาสนา สืบทอดศาสนาที่ไหน?

สืบทอดศาสนาคือศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ได้สืบทอดศาสนาแบบโลกๆ ใด ถ้าสืบทอดศาสนาแบบโลกๆ เห็นใหม่ ต้องสร้างวัดถาวร สร้างสิ่งต่างๆ ให้เพื่อจะเอาหน้าเอาตากัน

เอาหน้าเอาตาเป็นเรื่องของกตถ่วงหัวใจ เห็นใหม่ มันบีบคั้นหัวใจนะ

เรามีการก่อสร้างสิ่งใด มีการกระทำสิ่งใด เราเป็นกังวลของเรา เราต้องหาสิ่งนั้นมาเพื่อประสบความสำเร็จให้ได้ เพื่อให้เป็นผลงานของเรา แต่หัวใจมันแห้งผาก หัวใจมันทุกขร้อน เห็นใหม่ ศาสนธรรม ธรรมคืออะไร ธรรมคือความร่มเย็นเป็นสุขของใจ แล้วธรรมมันเกิดจากไหนล่ะ?

เวลาเราประพฤติปฏิบัติกัน คนนี้อยาก เห็นใหม่ เวลาศาสนาเจริญในการประพฤติปฏิบัติ เราก็อยากประพฤติปฏิบัติกัน เวลานั่งสมาธิ เวลาเดินจงกรมขึ้นมาจะนั่งจะง่วงเหงาหาวนอน มีความฟุ้งซ่าน มีความคับข้องใจไปตลอดเวลาเลย แต่เวลามาถามว่าจะปฏิบัติให้ดีๆ ได้อย่างไร จะหวังผลในการประพฤติปฏิบัติได้อย่างไร จะหวังประพฤติปฏิบัติ ขณะที่ปฏิบัติเราจะเอาผลของมันขึ้นมาเลยไ

นี่เวลาปฏิบัติขอให้เอาร่างกายกับหัวใจมา ถ้ามีหัวใจในร่างกาย ประพฤติปฏิบัติที่ไหนมันก็เป็น การประพฤติปฏิบัติ เห็นใหม่ แต่ประพฤติปฏิบัติแล้วทำไมไม่ได้ผลล่ะ? นี่มันไม่ย้อนไปหาเหตุ เวลา พระสารีบุตรฟังพระอัสสชิเทศน์ เห็นใหม่ “ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ”

นี่ก็ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุไ้ เราสร้างเหตุมาอย่างไร เราอัญญุญแจกมาตลอดเวลาเลย ถึงเวลาก็จะนั่งสมาธิกัน ถึงเวลาปฏิบัติธรรมกัน มันต้องมีสติ เห็นใหม่ สติคือกรอบของใจ ถ้ามีสติ เวลาเกิดสมาธิขึ้นมาเป็นสัมมาสมาธิ ถ้าทุกสติ เวลาเกิดสมาธิขึ้นมาเป็นมิจฉาสมาธิ

คุณ คุณเวลาเขาทำคุณไสยกัน เขาก็ใช้สมาธิเหมือนกัน คนที่เขาใช้ปัญญากัน ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนว่าศาสนาแห่งปัญญา ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ปัญญาของใคร?

ปัญญาของสัมมาทิฐิ ปัญญาความเห็นถูกต้อง มันจะเจือจางกัน มันจะเผื่อแผ่กัน ปัญญาทุจริต มันจะเอารัดเอาเปรียบกัน มันจะบีบบี้สีไฟกัน นี่ปัญญามันก็มีมิจา มีสัมมา ถ้ามีมิจา-สัมมา นี่มันมาจากไหน มันก็มาจากศีลนี้ไ้ ถ้าศีลเราไม่เบียดเบียนใคร เราไม่ต้องการเบียดเบียนใคร เห็นใหม่ สิ่งที่เบียดเบียนใคร นี่ศาสนธรรมอยู่ตรงนี้ไ้ ศาสนาอยู่ตรงนี้ไ้ แล้วมันจะเข้ามาหัวใจตรงนี้

ผู้ที่มีจิตใจสูงส่งขนาดไหนนะ จะเห็นคุณงามความดีอันละเอียดไ้ นี่อริยทรัพย์จากภายใน มันไม่ใช่ทรัพย์จากภายนอก พฤติกรรมการแสดงออกมา เวลาเราเห็นการแสดงออกมา เห็นใหม่ แสดง

ออกมาอย่างนี้มันมาจากไหน มาจากใจที่คึกคะนอง แต่ใจที่สะอาดบริสุทธิ์ล่ะ ถ้าใจที่สะอาดบริสุทธิ์ เห็นไหม คุณลิกิตกาของสังคม ใครเป็นคนรักษาไว้

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมที่ได้มานี้ได้มาจากไหน เวลาได้มาจากไหน ได้มาจากศีล สมาธิ ปัญญา ข้อวัตรปฏิบัติ แล้วเรานี้เหมือนซากศพเดินได้ คือทำอะไรไม่ถูกต้องเลย ซากศพเดินได้ เห็นไหม เป็นศพเดินได้ตลอดเวลา ไม่เข้าใจเรื่องของศีลธรรม ไม่เข้าใจถึงเรื่องข้อวัตรปฏิบัติ เห็นไหม นี่ศีล ข้อวัตรปฏิบัติ ปฏิบัติจะให้ศีลตรงไหน

ถ้าไม่ใช่ซากศพนะ มันจะมีหัวใจ มันจะเห็นผิดเห็นถูก มันจะไม่กล้าทำสิ่งที่มันเป็นสิ่งที่ยอกใจ สิ่งที่เป็นผลกับหัวใจ เห็นไหม เราไปกินสิ่งที่ของแสดง คนใช้นี้เขายังต้องการกินอาหาร เขาต้องรักษาตัวเขาเลย เพราะอะไร เพราะสิ่งนั้นเป็นของแสดง

นี่ก็เหมือนกัน ศีล การฝึกศีลมันก็เป็นของแสดง ข้อวัตรปฏิบัตินี้มันเป็นของแสดงกับหัวใจ ถ้าเราไม่ได้มีศีล ไม่ได้มีการข้อวัตรปฏิบัติมา แล้วเวลาจะนั่งสมาธิก็จะให้ได้อย่างนั้นเลย มันจะเอามาจากไหนล่ะ มันเอามาจากไหนในเมื่อหัวใจมัน.. คุณก็พานะ เขาจะลงแข่งขันกันนะ เขาต้องวอร์มร่างกายก่อนเพื่อให้ร่างกายอบอุ่น ถ้าร่างกายของเขาไม่อบอุ่นพอ ร่างกายของเขาไม่ได้วอร์มพอ ลงไปแข่งกีฬา นะ ร่างกายเขาเสียหายหมดเลย

นี่ก็เหมือนกัน เราจะนั่งสมาธิภาวนา เราเตรียมอะไรกันมา เราทำสิ่งใดกันมา แล้วเวลานั่งสมาธิก็จะให้ได้ผล จะให้ได้ผล ได้ผลมาจากไหน?

เวลาประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม เวลาพระต้องมีข้อวัตร ต้องมีการประพฤติปฏิบัติ ก็เคร่งเกินไปทำอะไรไม่ตามโลกเลย โลกเขาเป็นสภาวะแบบนั้น พระควรจะอ่อนน้อมไป เห็นไหม นี่พระสงฆ์ใจ พระที่ประพฤติปฏิบัติไม่พอใจเรา เราว่าสิ่งนั้นไม่ดี พระที่อยู่ในกรอบในศีลในธรรม เห็นไหม สิ่งนี้ก็ทำให้ประชาชนเดือดร้อน จะต้องให้เดือดร้อนกันไปหมดเลย

มันจะเดือดร้อนไปไหน? ในเมื่อหัวใจถ้ามันมีคุณค่าขึ้นมาละ สิ่งนี้มันเป็นอะไร มันเป็นการจรโลงศาสนา เห็นไหม

นี่แก้วสารพัดนึกไง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ นี่มัน निकออกมาได้ ถ้ามันเห็นธรรมและวินัย
ภิกษุ.. ในเมื่ออยู่ในธรรมและวินัย มันผิดธรรมและวินัยไปไหนล่ะ มันไม่ผิดธรรมและวินัยใช่ไหม ถ้า
ไม่ผิดธรรมและวินัย มันเป็นอย่างไร มันเป็นศาสนธรรม นี่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
แล้วสืบทอดศาสนธรรม แล้วเราจะส่งเสริมไหม

ถ้าเราส่งเสริมขึ้นมา เราก็มียุคค่าเข้ามา เราก้เป็นคนดีขึ้นมา เห็นไหม ตัวเราก้สำคัญขึ้นมา
เพราะเราเห็นความผิดและความถูก เราแยกออกได้ว่าผิดเป็นอย่างไร ถูกเป็นอย่างไร แล้วเราจะส่งเสริม
ถูกที่ไหนผิดที่ไหน เราก้ส่งเสริมขึ้นไป เห็นไหม

ส่งเสริม เห็นไหม ส่งเสริมเพื่อใคร? ส่งเสริมเพื่อหัวใจเรานะ

สิ่งที่ยอมเอามาบริจาคอยู่นี้เป็นของใคร เป็นของยอมทั้งหมด เพราะหัวใจมันเป็นคนเอา..
อาหารต่างๆ ปัจจัยเครื่องอาศัยนี่ยอมเป็นคนเอามา ใครเป็นคนเอามา? หัวใจมันปรารถนา หัวใจมัน
ยินดี หัวใจมันเอามา ของที่เอามาให้มันเป็นคนของๆ ใคร มันเป็นคนของตลาดนะ มันอยู่ที่ตลาด มันมา
ไม่ได้ มันไม่มีชีวิต

แต่หัวใจเราปรารถนา หัวใจเราเป็นคนดี เห็นไหม สิ่งที่ว่าศาสนาสำคัญ ถ้าหัวใจสำคัญ มันสละ
ออกมาอย่างนั้น สิ่งที่สละออกไป ใครเป็นคนสละออกไป ปฏิภาห ผู้สละออกไปเป็นผู้ได้ ได้อะไร
ได้บุญกุศล บุญกุศลอยู่ที่ไหน เห็นไหม

ถ้าคนจิตมันละเอียดขึ้นมา มันเห็นบุญกุศลตรงนี้ไง การสละออกไปคือหัวใจที่มันได้มา มันมี
ความสุขใจนะ แต่ถ้าเวลาคนไม่เข้าใจ มันมืดแปดด้าน ทำอะไรก็ไม่ได้ จะเสียดสละก็ตระหนี่ถี่เหนียว
กระทำอะไรไม่ได้ แต่เวลาเรียกร้องหาความสุขก็เรียกร้องเอาไป มันมืดแปดด้าน เห็นไหม นี่เข้าไม่ถึง
พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

ถ้าเข้าถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ การสละออกไปเป็นของๆ เรา ผู้ที่รับ เห็นไหม
ปฏิภาห เห็นไหม เลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง เลี้ยงชีพด้วยชีวิตชอบ ความเป็นชอบ ชอบในศีลในธรรม ถ้า
ชอบในศีลในธรรม มันดีทั้ง ๒ ฝ่าย ถ้า ๒ ฝ่ายเจือจางกันดี เห็นไหม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้ เห็นไหม ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา
เป็นเจ้าของศาสนา เราเป็นเจ้าของศาสนานะ แล้วเราบริหารศาสนาอย่างไร เราหาอาหารของใจได้
อย่างไร เราเสียดละอย่างไร สมบัติของเราที่เสียดละออกไปเป็นประโยชน์กับเราขนาดไหน

ถ้าเป็นประโยชน์กับเรา นี่มันมีความสุขใจ ถ้ามีความสุขใจนะ จิตมันอ่อนนุ่ม จิตมันอ่อนโยน
ตั้งแต่เริ่มประพฤติปฏิบัติ จิตมันอ่อนนุ่มอ่อนโยนขึ้นมา แล้วเรามีศีลควบคุมเข้ามาด้วย เวลาเกิด
ความสุขของใจขึ้นมา เกิดสมาธิขึ้นมา เห็นไหม สมาธิเกิดขึ้นมา แล้วปัญญาเกิดมาจากไหน?

สมาธิทำให้เกิดปัญญาไม่ได้ สมาธินี้ น้ำล้นแก้ว สมาธินี้ มากเกินไปไม่ได้ แต่ถ้าไม่มีตรงนี้
ประพฤติปฏิบัติกันวิปัสสนิก นิกเอา นิกเอาหมดแล้ว ไม่เข้าถึงสัจธรรมความจริง ถ้ามีศีล สมาธิ
แล้วปัญญาเกิดจากสมาธิ มันถึงจะเข้าสัจจะความจริง

ถ้าเข้าสัจจะความจริง เห็นไหม มันไปแก้ที่ไหน มันไปแก้โปรแกรมของใจ คนนี้เปลี่ยน
ความรู้สึกเลย เปลี่ยนโปรแกรมของความคิดเลย ความคิดที่มันคิดอยู่ที่มันติดอัด มันคับข้อง มันน้อย
เนื้อต่ำใจ สิ่งนี้ปัญญาจะเข้าไปแก้ใจมัน ว่าเราเป็นคนที่ไม่ประเสริฐ อยู่โคนไม้ก็ประเสริฐ ทุกข์จนเจ็ญใจ
ก็ประเสริฐ ประเสริฐที่ไหน ประเสริฐที่หัวใจใจ ถ้าหัวใจมันมีคุณธรรมขึ้นมา มันประเสริฐ อยู่โคนไม้
ก็มีความสุข อยู่ที่ไหนก็มีความสุข แต่ถ้ามันไม่มีปัญญาขึ้นมา มันทุกข์จนเจ็ญใจ

เป็นผ้าจีวรนะ ภิกษุเป็นผู้ขอ ดำรงชีวิตแบบผ้าจีวร ไม่มีทิฏฐิมานะ เห็นไหม

แต่ถ้ามีการเหยียบย่ำทำลายโดยกิเลสละ ศากยบุตร พุทธชินโรส เป็นบุตรขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นบุตรของกษัตริย์ ท้าวสักกะ เห็นไหม แล้วมันชนะที่ไหน มันชนะที่ใจนี้ใจ ถ้าใจ
มันชนะได้นะ สิ่งต่างๆ เห็นไหม แล้วชนะใจนะมันก็เริ่มต้นพื้นฐานกลับมา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมานะ สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาในหัวใจ มันจะเกิด
มาจากไหน ถ้าไม่เกิดการเป็นพระโพธิสัตว์ สิ่งต่างๆ ที่สะสมมา เห็นไหม สิ่งนี้มันสะสมมาเป็นจิตที่
มันมีภาระ มีกำลัง มีสถานะที่รองรับ เด็กนี้มันรับภาระอะไรไม่ได้หรอก เพราะมันเล็กเกินไป เห็นไหม
ผู้ใหญ่จะรับภาระได้

หัวใจก็เหมือนกัน ถ้ามันโตขึ้นนะ มันรับภาระของมันได้ ถ้ารับภาระของมันได้ สิ่งทีละเล็กละน้อย สิ่งทีคนมองไม่เห็น แต่จิตดวงนี้เห็น เห็นไหม นี่วุฒิภาวะของใจ ใจนี้มีชนชั้นต่างกันโดยวุฒิภาวะ ต่างกันโดยการสะสม ต่างกันโดยจิต ต่างกันโดยนิสัย ต่างกันทั้งหมดเลย

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสามารถสอนให้สิ้นกิเลสได้ทั้งหมด เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้มันเป็นจิตนิสัย มันเป็นเรื่องที่ว่ามันขวางใจใจ กิเลสมันขวางใจตลอดเวลา แล้วเราจะเอามันออกมาจากใจได้อย่างไร แล้วถ้า คุณติ ก้างตำคอ เราจะเอาก้างที่ตำคอเรามาได้อย่างไร กิเลสมันขวางใจอยู่ ไม่มีเครื่องมือ ไม่มีมรรคญาณ ไม่มีสติ ไม่มีสมาธิ ไม่มีปัญญาเข้าไป จะเอามันออกมาได้อย่างไร มันมีแต่วิปัสสนิก นึกกันไป คาดหมายกันไป เห็นไหม เราถึงนึกแก้วสารพัดนึกไม่ออก พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

ถ้านึกออกนะ นึกออกมันมีความสัมผัสของใจ มันเป็นสันทิฏฐิโก มันมีกิจจญาณ สัจจญาณ กตญาณ เห็นไหม ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีกิจจญาณ คือไม่มีการกระทำของใจ ไม่มีมรรคญาณ ไม่มีการเคลื่อนไปของปัญญาที่เข้ามาชำระกิเลส เราจะไม่ปฏิบัติตนว่าเราเป็นพระอรหันต์ เมื่อใดมีปัญญาที่มันเป็นธรรมจักรหมุนเข้ามาในหัวใจที่มันทำลายกิเลส ท่านถึงปฏิบัติตนว่าเป็นพระอรหันต์ แล้วก็เอาสิ่งนี้มาสั่งสอนกัน จนเป็นเครื่องยืนยันกัน

พระอรหันต์ที่บวชเอง เห็นไหม บวชเองด้วย สั่งสอนเองด้วย แล้วสำเร็จเป็นพระอรหันต์ทั้งหมดด้วย ชำระกิเลสทั้งหมด เป็นผู้ที่สะอาดบริสุทธิ์ แล้วเวลาไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สโมสรสนนิบาตของพระอรหันต์ เห็นไหม จะไม่ทำอะไรๆ เลยที่เป็นบาปอกุศล ให้ทำสิ่งที่ป็นกุศล ทำจิตให้ผ่องแผ้ว เห็นไหม มันรื่นเริงอาจหาญในธรรม คนดีพูดถึงความดีกันมันมีความสุข

ทำไมต้องมีความสุขล่ะ ในเมื่อพระอรหันต์มีความสุขแล้ว? พระอรหันต์มันก็มีความสุขอยู่แล้ว นี่วิหารธรรม การอยู่ของพระอรหันต์

รถเราถ้าเราออกรถออกมา เราไม่เคยอุ่นเครื่องเลย ไม่เคยรักษาเลย รถนี้จะเสื่อมสภาพได้ง่าย ถ้ารถเรารักษาให้ดี เห็นไหม วิหารธรรมก็เหมือนกัน ถ้ามันเป็นวิหารธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ

เจ้าเทศน์ว่าการ จิตนี้มันได้ดื่มค่าธรรมเนียมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม มันมีความสุข อยู่แล้ว คนมีความสุข มันเข้าใจความสุข มันความเห็นทั้งหมด เห็นไหม สโมสรรสนิบัติของพระอรหันต์ถึงนั่งอยู่เฉยๆ ใจ ไม่ใช่มีมหรสพสมโภชที่เขาไปสนุกรื่นเริงกัน เห็นไหม

นี่วัดได้เลยว่าหยาบละเอียดต่างกันตรงนี้ ถ้าเป็นหยาบละเอียด เห็นไหม ไปในวัดไม่มีอะไรเลย นี่มันหงอยเหงาใจ แต่ถ้าผู้มีความสงบของใจ ยิ่งเห็นความสงบ มันจะมีความสุขใจ มันจะมีความพอใจ ถ้ามีมหรสพ มีต่างๆ มันคับแค้นใจ มันไม่เข้ากับธรรม เห็นไหม มันเป็นเรื่องของหยาบๆ นี่ความหยาบ ความละเอียดเป็นอย่างนี้ วุฒิภาวะของใจเป็นสภาวะแบบนี้ เราถึงว่าศาสนาเจริญ เราต้องเจริญด้วย

ศาสนามีความสำคัญ ถ้าใจเราสำคัญ ศาสนาจะสำคัญมาก ถ้าใจเราไม่สำคัญ ศาสนาสำคัญแค่ว่า ไหนมันก็เรื่องของศาสนาไม่ใช่เรื่องของเรา เราไม่เกี่ยว แต่ถ้าเราเป็นศาสนาที่อยู่ในใจของเราเนะ ศาสนาสำคัญ เรายิ่งสำคัญกว่า เพราะเราเป็นผู้ถนอมรักษา เราเป็นผู้จรโลงศาสนา แล้วศาสนาจะอยู่ในใจของเรา เราจะมีความสุขจากศาสนาของเราขึ้นมาได้ถ้าเราประพฤติปฏิบัติจริง ประพฤติปฏิบัติจริง สมจริง ได้ธรรมจริงๆ ในหัวใจของเรา เอวัง